

RADA GMINY
GORZYCE

UCHWAŁA Nr XXI/177/08
RADY GMINY GORZYCE
z dnia 6 sierpnia 2008 roku

w sprawie: zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Bluszczów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, ze zmianami)

Rada Gminy Gorzyce

uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Bluszczów, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchyla się Uchwałę Nr XVI/154/08 RADY GMINY GORZYCE z dnia 28 lutego 2008 roku.

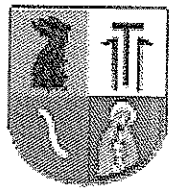
§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
[Podpis]
mgr inż. Czesław Zychma

 BIURO DORADCZE ALTIMA S.C.	 GMINA GORZYCE
--	--

TYTUŁ OPRACOWANIA	Plan Odnowy Miejscowości BLUSZCZÓW
INWESTOR	GMINA GORZYCE
PRZEZNACZENIE	PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2007- 2013
RODZAJ OPRACOWANIA	Plan Odnowy Miejscowości
DATA OPRACOWANIA	Grudzień 2007 Aktualizacja lipiec 2008
WYKONAWCA	Biurowe Doradztwo Altima s.c. ul. Łotewska 9/6 42-612 Tarnowskie Góry

PRZEWODNICZĄCY
R A D Y G M I N Y

mgr inż. Czesław Zychma

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka miejscowości	3
2.1. Rys historyczny	5
2.2. Demografia	7
2.3. Zagospodarowanie przestrzenne	9
2.3.1. Geograficzne uwarunkowania	9
2.3.2. Zagospodarowanie terenu	10
2.4. Uwarunkowania gospodarcze	11
2.5. Obiekty zabytkowe	13
3. Zasoby naturalne i walory	18
3.1. Skomunikowanie miejscowości	18
3.2. Walory przyrodnicze	19
3.2.1. Ukształtowanie terenu	19
3.2.2. Gleby	19
3.2.3. Hydrografia	19
3.2.4. Fauna i flora	20
3.3. Infrastruktura turystyczna	23
3.3.1. Formy aktywności turystycznej	25
3.3.2. Turystyka rowerowa	25
3.4. Infrastruktura oświatowo - kulturalna i sportowo - rekreacyjna	27
3.5. Infrastruktura techniczna	30
3.5.1. Gospodarka wodno-ściekowa	30
3.5.2. Ciepłownictwo i elektroenergetyka	30
4. Analiza SWOT	31
5. Planowane kierunki rozwoju i zadania do realizacji na lata 2008-2015	33
5.1. Cel główny	33
5.2. Cele strategiczne	33
5.3. Zadania planowane do realizacji w latach 2008-2015	34
6. Opis przedsięwzięcia głównego	35
6.1. Roboty konstrukcyjno-budowlane	36
6.2. Projekt zieleni	36
6.3. Projekt oświetlenia	37
6.4. Projekt konserwacji pomnika	37
7. Wykorzystane materiały	39
8. Spis tabel, wykresów, zdjęć i rysunków	41

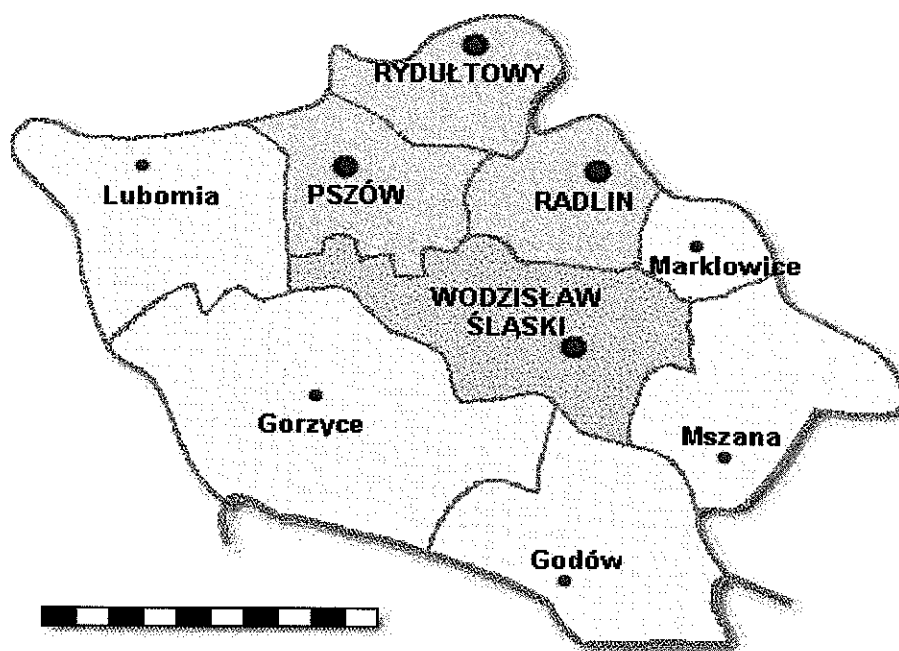
1. Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości Bluszczów zawiera charakterystykę miejscowości, ze szczególnym zwróceniem uwagi na dziedzictwo historyczne i kulturowe Bluszczowa. Ponadto przedstawia inwentaryzację zasobów Bluszczowa w kontekście Gminy Gorzyce, służącą ujęciu stanu rzeczywistego wraz z oceną mocnych i słabych stron miejscowości. Zasadniczą częścią opracowania stanowią planowane kierunki rozwoju miejscowości oraz zadania do realizacji ujęte w perspektywie siedmioletniej liczonej od daty zatwierdzenia POM. Dokument wejdzie w życie po podjęciu uchwały zebrania wiejskiego w sprawie jego przyjęcia.

Plan Odnowy Miejscowości Bluszczów powstał przy aktywnym udziale Pani Sołtys Ireny Pielka oraz radnego Pana Damiana Klimanek, na ręce których składamy serdeczne podziękowania.

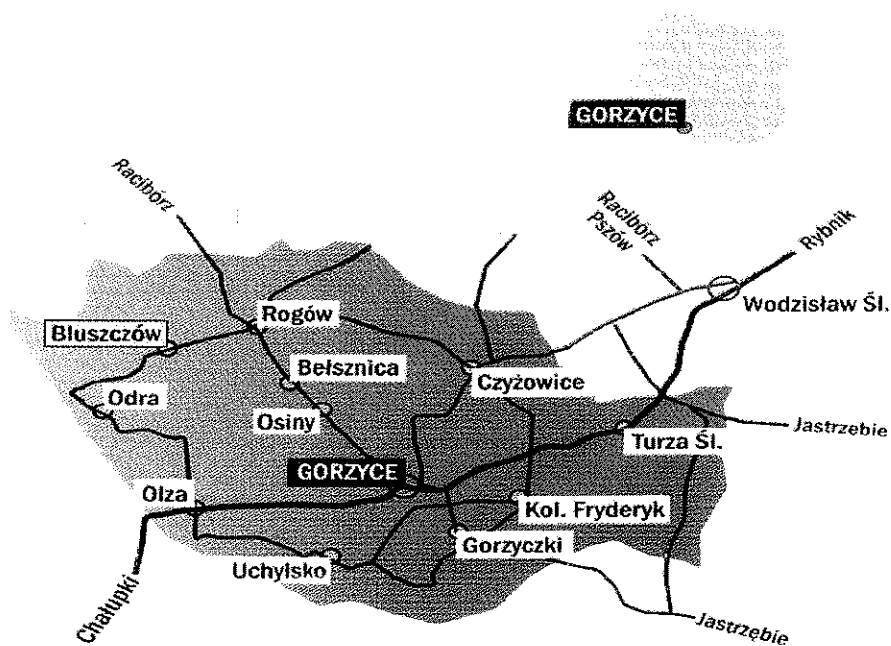
2. Charakterystyka miejscowości

Miejscowość **Bluszczów** znajduje się w gminie Gorzyce, zlokalizowanej w południowej części województwa śląskiego przy granicy z Republiką Czeską, w powiecie wodzisławskim. Gmina Gorzyce jest największą terytorialnie gminą powiatu wodzisławskiego, zajmuje 64,47km² i stanowi część tzw. „Zielonego Śląska”. Zasoby naturalne gminy stanowią poważny potencjał dla rozwoju branży turystycznej. Ważnym elementem infrastruktury gminy jest wysoko rozwinięta sieć dróg lokalnych. W przyszłości w bliskim sąsiedztwie usytuowany będzie ważny węzeł komunikacyjny autostrady A1.

Rysunek 1 Mapa powiatu wodzisławskiego

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Belsznica, **Bluszczów**, Czyżowice, Gorzyce, Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Odra, Olza, Osiny, Rogów, Turza Śląska i Uchylsko

Rysunek 2 Mapa Gminy Gorzyce

Bluszczów to średniej wielkości małownicza miejscowość położona na skraju doliny nadodrzańskiej w zachodniej części gminy. Sołectwo umiejscowione jest na prawym brzegu Odry, na wzgórzach znajdują się: Kamieniec, Kadłub, Kempa Duża, Kempa Mała, Glawa. Na wschód od miejscowości wznosi się krawędź pradoliny Odry, a z okolicznych wzgórz można podziwiać panoramę nadodrzańską oraz Polder Buków.

2.1. Rys historyczny¹

Nazwa wsi pochodzi od „Bluszczu”, który prawdopodobnie obfitował na tym terenie, albo też od pierwszego osadnika, którego nazywano „Bluszczem”. Bluszczów posiada własny herb przedstawiający pnący się bluszcz wokół kija.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie dzisiejszej gminy Gorzyce pochodzą z epoki kamienia (mezolitu i neolitu), świadczą o tym wykopaliska archeologiczne (Czyżowice, Rogów, Olza, **Bluszczów**) w postaci siekier, toporów, ozdób itp. Również liczne późniejsze znaleziska świadczą o pradawnym osadnictwie w regionie Gorzyc. Związane jest to niewątpliwie z bliskością Bramy Morawskiej, miejsca przez które od pradawnych czasów dokonywała się ekspansja ludności na północ. Również najstarsze zachowane wzmianki o istniejących skupiskach ludności świadczą o gęstej, jak na owe czasy, sieci osadniczej. O większości miejscowości z terenu obecnej gminy Gorzyce wzmiankowano już w połowie XIII wieku.

Pierwsza wzmianka o miejscowości Bluszczów pochodzi z roku 1239. Figuruje ona w wykazie wsi dziesiętnych Kolegiaty św. Krzyża w Opolu obok takich miejscowości jak: Gorzyce, Olza, Odra, Kamień, Belsznica, Buków. Kolegiata opolska została ufundowana przez biskupa Wrocławskiego Tomasza I (1232-1268) w latach 1232-1239. Kolejna historyczna data to rok 1472-1484, kiedy to właścicielem wsi był „Jan z Blussczuow”- rycerz księcia raciborskiego. W I połowie XVI wieku właścicielami Bluszczowa byli Charwatowie, później Tamfeldowie do pierwszej połowy XVII wieku. Po nich władali krótko wioską Szelihowie i Fragsteinowie. Ci ostatni byli zagorzałymi protestantami, którzy w bluszczowskim dworze uwięzili i zakuli w dyby rogowskiego

¹ Wg L. Musioł Rogów. *Gmina i parafia*, mps 1965 oraz D. Jakubczyk, *Skarby historii, kultury i sztuki gmin pogranicza. Gorzyce i Dolna Lutnia*

proboszcza oraz zagrabili majątek kościelny. Pod koniec XVIII wieku w Bluszczowie były aż 3 folwarki (które przetrwały aż do parcelacji na początku XX wieku), 2 młyny wodne oraz 5 gospodarstw kmiecych, 57 zagrodniczych i chałupniczych. Wieś wówczas zamieszkiwały 223 osoby, była to najliczniejsza wieś należąca do parafii w Rogowie. Zabudowania dworskie znajdowały się w centrum Bluszczowa oraz poza wsią. Te w centrum zwały się „zomkiem” i pełniły funkcję rezydencji z kaplicą a nawet orkiestrą i kapelmistrzem. W okresie międzywojennym dwór mocno podupadł. Część jego zabudowań spłonęła (czworaki) bądź została zniszczona przez wichury. Kolejne budynki dworskie znajdowały się na tzw. Kympie. Ponieważ hodowano tu owce, zwały się one również „owczarnią”. W latach 30 XX wieku zabudowania te spłonęły.

W 1861 roku liczba mieszkańców wynosiła 623 osoby, a w miejscowości funkcjonowały 2 młyny i dwie kuźnie oraz istniały 2 folwarki: Nowy Dwór i Henrykowiec. W 1902 roku wybudowano szkołę w Bluszczowie, przy której zlokalizowano ogród szkolny i ogród kierownika. Zabudowa rozciągała się pośród pięciu pagórków: Kamieniec, Kadłub, Kempa Duża, Kempa Mała i Gława. Na jednym z nich do dnia dzisiejszego stoi figura św. Jana Nepomucena. Do około 1850r. w okolicy funkcjonowały kopalnie gipsu.

Inne ważne wydarzenia historyczne związane z Bluszczowem to:

- w roku 1954 zbudowano wał przeciwpowodziowy wzdłuż rzeki Odry chroniący między innymi tereny wsi Bluszczów.
- w roku 1914 rozpoczęto budowę kolei łączącej Olzę i Pszów, prace zostały ukończone w 1916 roku w wyniku czego powstał przystanek kolejowy w Bluszczowie (obecnie stacja kolejowa nie istnieje).
- w roku 1907 uruchomiono pierwszy w Bluszczowie telefon była to linia łącząca Bluszczów z urzędem pocztowym w Krzyżanowicach.
- w roku 1887 wybudowano szosę brukowaną z Rogowa do Bluszczowa (inicjatorem tej budowy był Ferdynand Schenk).
- w roku 1922 powstała Ochotnicza Straż Pożarna.
- w roku 1926 wykonano elektryfikację wsi.
- w roku 1928 wybudowano pomnik na pamiątkę poległych miejscowych Powstańców Śląskich, na Olszynie.

- w roku 1953 powstało Koło Gospodyń Wiejskich (pierwszą przewodniczącą została Franciszka Bluszcz).

Historia tych ziem ze względu na graniczne położenie była zawiła. Ścierały się tu różne kultury i religie, a ziemie te przechodziły pod różne władania. Jednak od zakończenia I wojny światowej należą one do Polski.

2.2. Demografia

Według ewidencji UG Gorzyce na terenie gminy mieszka 19 810 osób (stan na 31.12.2007r.), w tym najwięcej osób zamieszkuje miejscowości **Czyżowice (ok. 16%)** i **Rogów (około 15%)**, natomiast miejscowość **Bluszczów** liczy niespełna 5% ogółu wszystkich mieszkańców gminy. Na 100 mężczyzn przypada tu ok. 104 kobiety, co różni się od średniej dla powiatu wodzisławskiego, która wynosi ok. 106 mężczyzn na 100 kobiet.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców /stan na koniec roku 20067	Ludność w %
1	Belsznica	1101	5,56
2	Bluszczów	942	4,76
3	Czyżowice	3262	16,47
4	Gorzyce	2501	12,62
5	Kol. Fryderyk	1111	5,61
6	Osiny	680	3,43
7	Gorzyczki	1595	8,05
8	Olza	1695	8,56
9	Odra	387	1,95
10	Rogów	2930	14,79
11	Turza Śl.	3263	16,47
12	Uchylsko	343	1,73
RAZEM		19810	100

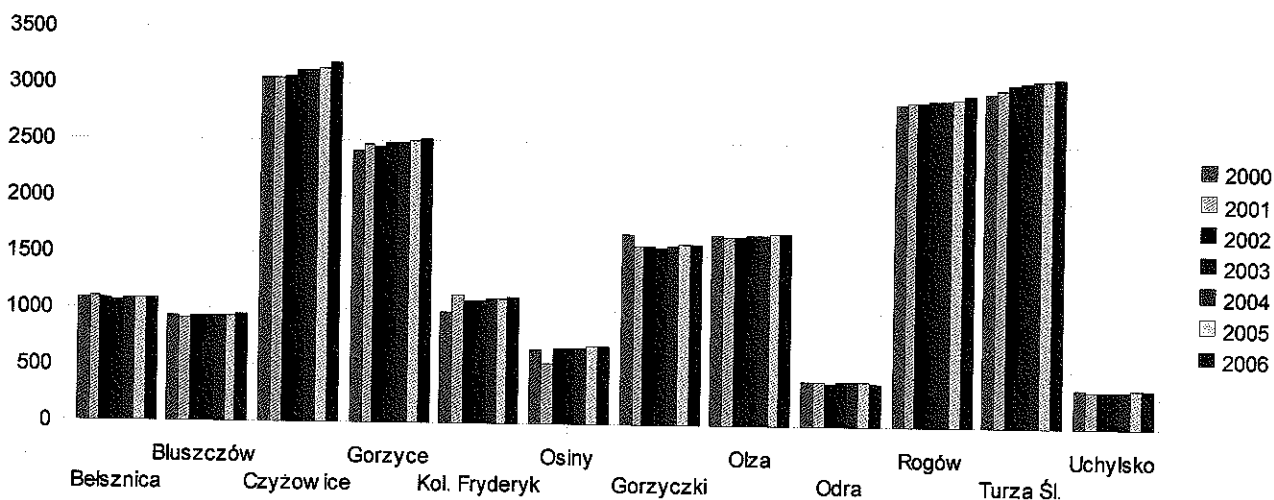
Tabela 1 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Gorzyce na koniec roku 2007

Źródło: UG Gorzyce, stan na 31.12.2007r.

Prognoza demograficzna Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2010-2030 dla powiatu wodzisławskiego przewiduje, że liczba ludności w powiecie zmniejszy się z 153,5 tys. do 144,7 tys. osób w roku 2030. Z tego wynika, że liczba ludności w

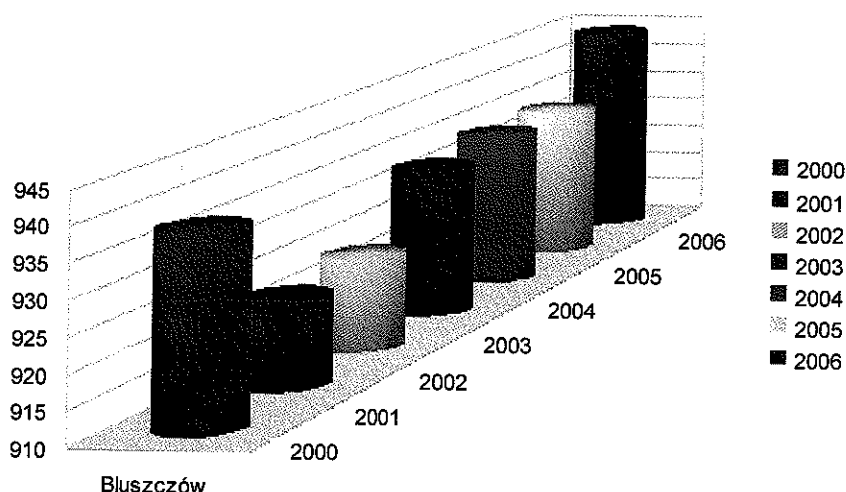
gminie Gorzyce w roku 2030, przy zachowaniu proporcji udziału 12,5% w liczbie ludności powiatu, może osiągnąć ok. 18 tys. osób.

Aktualny trend wskazuje jednak zupełnie inną tendencję. W większości sołectw w latach 2000-2006 liczba mieszkańców wykazuje nieznaczny trend wzrostowy, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach gminy Gorzyce w latach 2000-2006
Źródło: UG Gorzyce

Liczba mieszkańców gminy wzrosła z 19 089 w roku 2000 do 19 810 na koniec roku 2007. Sołectwo Bluszczów pozostaje wierne tej tendencji, po początkowym spadku liczby ludności w roku 2001, począwszy od roku 2002 nastąpił stopniowy wzrost liczby mieszkańców średnio ok. 0,3% rocznie. W 2001 roku liczba mieszkańców Bluszczowa wynosiła 923, a na koniec roku 2007 wyniosła już 942 mieszkańców.

Wykres 2 Liczba ludności w miejscowości Bluszczów w latach 2000-2006
 Źródło: UG Gorzyce

Biorąc pod uwagę stosunek urodzeń do zgonów okazuje się, że w badanym okresie średnio w Gminie Gorzyce rodziło się 190 dzieci rocznie, w tym w miejscowości Bluszczów średnio 9 dzieci rocznie. Natomiast średnia roczna liczba zgonów w gminie wyniosła prawie 193 osoby. Powyższe dane pozwalają na stwierdzenie, że ogólny wzrost liczby ludności nie jest spowodowany nadwyżką urodzeń nad liczbę zgonów, ale raczej innymi czynnikami, takimi jak migracja osób z innych terenów na tereny gminy.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Urodzenia	179	189	210	204	175	166	209	223
Zgony	197	207	190	204	164	198	189	195

Tabela 2 Urodzenia i zgony w Gminie Gorzyce w latach 2000-2007
 Źródło: UG Gorzyce

2.3. Zagospodarowanie przestrzenne.

2.3.1. Geograficzne uwarunkowania

Teren gminy Gorzyce wchodzi w skład ziemi rybnicko-wodzisławskiej (znajduję się w jej południowo-zachodniej części), leżącej na krawędzi Wyżyny Śląskiej i Doliny Nadodrzańskiej. Na południu granicę ziemi rybnicko-wodzisławskiej wyznaczają: rzeka Olza z Piotrówką, stanowiąca również granicę państwową z Czechami, od południowego zachodu i zachodu dolina Odry, natomiast od północnego wschodu i wschodu graniczy ona z Kotliną Oświęcimską.

Gmina zajmuje teren równinny (równina nadodrzańska) oraz łagodnie pagórkowaty (Wyżyna Śląska), powstały z utworów lodowcowych. Średnia wys. n.p.m. wynosi ok. 260-280 m.

Bluszczów stanowi bardzo ciekawy obszar pod względem widokowym – rozpościera się stąd widok na Beskid Śląski, Bramę Morawską, Dolinę Odry. Na szczególną uwagę pod względem krajobrazowym zasługuje Dolina Odry, rzeka Olza, jeziora z groblami w otoczeniu zieleni, a także lasy.

Obok naturalnych form powierzchniowych na terenie gminy spotkać można formy antropogeniczne, jak np. jeziora powstałe po wyrobisku żwiru (zdjęcie poniżej).

Zdjęcie 1 Jeziora powstałe po wyrobisku żwiru w Bluszczowie

2.3.2. Zagospodarowanie terenu

Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce, Bluszczów charakteryzuje się:

- w miarę zwartą zabudową mieszkaniową o dobrym stanie technicznym w centralnym obszarze sołectwa,
- brakiem wykształconego centrum usługowego, rozproszeniem nielicznych usług,

- znacznymi arealami użytków rolniczych, otaczających obszar zainwestowany od strony południowej, zachodniej i północnej,
- występowaniem w części północnej kilku zespołów leśnych, na południe znacznie większymi terenami zawodnionymi (jeziorka, stawy) wyrobisk pożwirowych.

Przy jednym z głównych traktów komunikacyjnych na ul. Powstańców Śląskich, działka L/S nr 913 i 914 k.m. 3 obręb Bluszczów znajduje się „Park Olszynka”. Park ma charakter leśny i charakteryzuje się zróżnicowanym ukształtowaniem terenu oraz różnorodnością roślinności. Przebiegają tędy nieregularne, wąskie alejki, zarówno na terenie płaskim, jak i w malowniczych „wąwozach”. Teren ukształtowany w formie skarp biegnących w kierunkach od wschodu na zachód. Przy wejściu do parku (strona wschodnia) – nachylenie terenu od strony północnej w kierunku południowym. W funkcjonującym przed laty parku widoczne są pozostałości ówczesnego zagospodarowania, należą do nich fragmenty oświetlenia (słupy betonowe), ławki, platforma betonowa, schody oraz zabytkowy, pochodzący z 1928 roku, pomnik poświęcony Powstańcom Śląskim

2.4. Uwarunkowania gospodarcze

Gmina Gorzyce charakteryzuje się dominacją terenów otwartych o charakterze rolniczym, przy znacznym udziale terenów osiedleńczo-mieszkaniowych. Występuje tu niewiele obiektów przemysłowych. Wg danych GUS w gminie funkcjonuje ok. 1200 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, wśród których najliczniejszą grupę stanowią firmy zajmujące się handlem i naprawami.

Widoczne z obszaru Gorzyc elementy o funkcjach przemysłowych i miejsko-przemysłowych to fragmenty zlokalizowanych poza granicami gminy zespołów przemysłowych Wodzisławia oraz zlokalizowanych poza granicami państwa w Ostrawsko-Karwińskim Okręgu Przemysłowym w Republice Czeskiej np. Fabryka Słodocy w Gorzyczkach, Przedsiębiorstwo Prefabrykacji Górniczej na Koloni Fryderyk, 2 zwirownie w Odrze, Zakład Techniki Próżniowej w Rogowie oraz szereg rzemieślniczych zakładów produkcyjnych.

W podmiotach gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON dominuje sektor prywatny stanowiąc powyżej 95%. Największą grupę stanowią

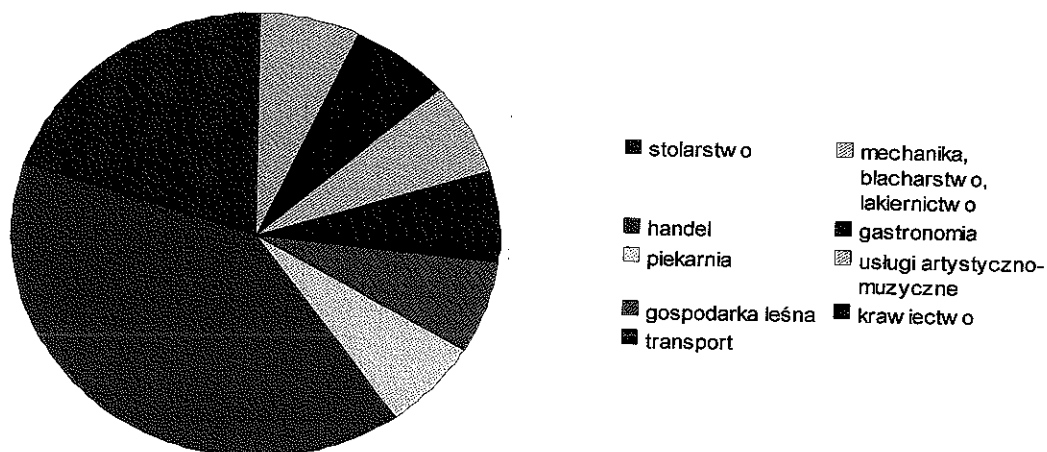
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą powyżej 80%, z kolei spółki cywilne ok. 5%, spółki handlowe ok. 2%, fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne niespełna 2% i inne formy prawne.

Działalność gospodarcza podejmowana przez osoby fizyczne w gminie Gorzyce nakierowana jest głównie na handel, naprawy i transport. Przetwórstwo przemysłowe stanowi zaledwie 14%, budownictwa 13% a hotele i restauracje 5,5%.

Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy przekłada się na sektor zatrudnienia – najwięcej osób zatrudnionych jest w sektorze prywatnym 59,5%.

Sołectwa wiodące – Gorzyce, Rogów – wykształciły centra usługowe w miejscowościach na miarę aktualnych potrzeb. **Bluszczów** jest niewielkim sołectwem i nie stanowi ważnego, z punktu widzenia gminy, ośrodka gospodarczego. Jednakże miejscowość zachowuje tendencje charakterystyczne dla gminy w zakresie struktury i funkcji podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Wg danych UG Gorzyce w Bluszczowie działalność gospodarczą prowadzi 16 podmiotów, z czego największą grupę stanowi **handel** (6 podmiotów gospodarczych) oraz **stolarstwo** (3 podmioty). Ponadto w miejscowości funkcjonują także: 1 **piekarnia** i po 1 podmiocie działającym w zakresie **lecznictwa, transportu, mechaniki – blacharstwa - lakiernictwa, gastronomii, usług artystyczno-muzycznych oraz krawiectwa**. Największym podmiotem gospodarczym jest firma stolarska, która zatrudnia kilkadziesiąt osób i produkuje wyroby stolarskie głównie na eksport. Przedsiębiorstwo nadal się rozwija.

Wykres 3 Podmioty gospodarcze w Bluszczowie

Źródło: UG Gorzyce

Głównymi sektorami zatrudnienia dla mieszkańców Bluszczowa jest górnictwo i usługi, natomiast z rolnictwa utrzymuje się zaledwie kilku mieszkańców; dwóch rolników prowadzi kilkudziesięciohektarowe gospodarstwa. Większość mieszkańców posiada jedynie przydomowe ogródki, w których uprawia niewielkie ilości warzyw i owoców na własne potrzeby.

Bezrobocie występuje w szczątkowej formie i dotyczy marginalnej liczby mieszkańców. Mieszkańcy znajdują zatrudnienie nie tylko w Polsce, ale również w sąsiednim kraju (Czechy).

2.5. Obiekty zabytkowe

W gminie Gorzyce znajduje się wiele ważnych obiektów zabytkowych, historycznych i krajobrazowych. Do najważniejszych możemy zaliczyć:

Gorzyce

- Zespół pałacowo-parkowy przy ul. Zamkowej w Gorzycach (wpisany do rejestru zabytków nr A/1388/89 w skład którego wchodzi: -Pałac hrabiów Arco z XVIII wieku, Pałacyk myśliwski z XIX wieku, park krajobrazowy w stylu angielskim z XIX wieku.
- Kościół pw. Św. Anioła Stróża.
- Familoki i Kolonia Fryderyk.

Gorzyczki

- Dwór Larischów w Gorzyczkach wraz z przyległym folwarkiem.

- stanowisko archeologiczne nr 1 – grodzisko średniowieczne typu stożkowego (wpisane do rejestru nr A/1105/69).

Odra

- Kaplica pw. Św. Jana Nepomucena.

Olza

- Kaplica pod wezwaniem Świętej Rodziny wzniesiona w 1801 roku w stylu klasycystycznym przy ul. Wiejskiej wpisana do rejestru nr A/4/99.
- „Kolonja Olecka”.

Rogów

- Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa.

Turza

- Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Turzy.
- „Folwark w Olszenicy”.

W samym **Bluszczowie** znajduje się unikat w skali śląska – **kamienna figura św. Jana Nepomucena z XVIII wieku** wpisana do rejestru zabytków pod numerem B/585/84. Jest to piękny obiekt małej architektury sakralnej, usytuowany na szczycie wzgórza zwanego Kamieńcem.